

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Uygulama Ünitesi Öğrenci Memnuniyetinin Değerlendirilmesi

Evaluation of Student Satisfaction with the Practice Unit of Physiotherapy and Rehabilitation Department of Aydın Adnan Menderes University Faculty of Health Sciences

Gürkan GÜNAYDIN^{1 A,B,C,D,E,F,G}, Aslıhan BÜYÜKÖZTÜRK KARUL^{2 A,B}, Gül Öznur KARABIÇAK^{1 A,B,G}, Özge Ece GÜNAYDIN^{1 A,B,G}, Sercan AYKAR^{1 A,B,G}, Ayşe Kübra SÖYLER^{1 A,B,C,E,F,G}, Ahmet GÖKKURT^{1 A,B,C,G}, Fettah SAYGILI^{1 A,B,C,G}, Ayten TAŞPINAR^{3 A,B,C,G}, Ayden ÇOBAN^{3 F,G}

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Aydın, Türkiye

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Bölümü, Aydın, Türkiye

³Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Aydın, Türkiye

ÖZ

Amaç: Günümüzde fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitimi veren okulların sayısı giderek artmaktadır. Bu hızlı artışa karşın öğrencilere pratik uygulamalar esnasında verilen eğitim ve bu eğitimin verildiği ortamın fiziki ve teknik kapasitesi sorun haline dönüşmektedir. Bu sebeple bu çalışmanın amacı yeni oluşturulan uygulama ünitesinin öğrenci memnuniyetine olan etkisini belirlemektir.

Yöntem: Çalışmaya 153 fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin memnuniyet düzeyleri eski ve yeni laboratuvar açısından memnuniyet anketi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Analizler için McNemar testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin memnuniyet düzeyleri oransal olarak incelendiğinde birçok parametre açısından yeni laboratuvar için daha yüksek düzeyde bulunmuştur ($p<0.05$). Her iki laboratuvar arasındaki memnuniyet düzeyleri incelendiğinde ise karşılaştırılan parametrelerde uygulama ünitesi lehine istatistiksel farklar olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Sonuç: Teknolojik yeniliklere paralel olarak oluşturulan uygulama laboratuvarları öğrenci memnuniyetini artırmasının yanında mesleki gelişimin sağlanması ve standardın korunmasında da önemli bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapi, Rehabilitasyon, Uygulama laboratuvarı, Memnuniyet.

ABSTRACT

Objective: Recently, the number of schools teaching physiotherapy and rehabilitation is gradually increasing. Despite this rapid increase, the education given to the students during the practical applications and the physical and technical capacity of the practice unit is becoming a problem. For this reason, the aim of this study is to determine the effect of the newly created practice unit on student satisfaction.

Method: 153 physiotherapy and rehabilitation students participated in the study. Student satisfaction was assessed using a satisfaction questionnaire in relation to the former and new laboratories. The McNemar test was used for analysis.

Sorumlu Yazar: Gürkan GÜNAYDIN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Efeler, Aydın, Türkiye

gurkan.gunaydin@adu.edu.tr

Geliş Tarihi: 27.08.2024 – Kabul Tarihi: 15.10.2024

Yazar Katkıları: A) Fikir/Kavram, B) Tasarım, C) Veri Toplama ve/veya İşleme, D) Analiz ve/veya Yorum, E) Literatür Taraması, F) Makale Yazımı, G) Eleştirel İnceleme

* Bu çalışma Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: SBF-22007

Results: When the satisfaction of the students participating in the study was analyzed in percentage, it was found to be higher for the new laboratory in most of the parameters ($p<0.05$). When the level of satisfaction between the two laboratories was examined, it was found that there were statistical differences in favor of the new practice unit in the parameters compared ($p<0.05$).

Conclusion: Practice laboratories created in parallel with technological innovations may play an important role in ensuring career development and maintaining standards, as well as increasing student satisfaction.

Key words: Physiotherapy, Rehabilitation, Practice unit, Satisfaction.

1. GİRİŞ

Ülkemizde ve dünya genelinde sağlık hizmetleri bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Bu hizmetin profesyonel bir şekilde sunulabilmesi, hizmet sunan tüm meslek gruplarının güncel gelişmeler doğrultusunda eğitilmesiyle mümkün olmaktadır. Dünya Fizyoterapi Konfederasyonu'nun (WCPT) tanımına göre fizyoterapistler, hasta veya sağlıklı bireylerin fonksiyonel yeteneklerini ve hareketlerini iyileştirmelerine, geliştirmelerine, sürdürmelerine olanak sağlayan ve interdisipliner çalışan sağlık profesyonelleridir (1). Yine WCPT'ye göre fizyoterapistler, yaşamın herhangi bir aşamasında hareket ve fonksiyonun yaşlanma, yaralanma, hastalık ya da çevresel etkenler nedeniyle olumsuz etkilendiği durumlarda, sağlığın korunması, tedavi, habilitasyon ve rehabilitasyon gibi alanlarda koruyucu ve iyileştirici hizmetler sunmaktadır. Tüm bu fizyoterapi hizmetleri insanların fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal iyilik hallerini geliştirerek bireylerin yaşam kalitelerini artırmaya yardımcı olmaktadır (1).

Fizyoterapistlerin çalışma alanlarına bakıldığında; ortopedi ve travmatoloji, nöroloji, kardiyopulmoner, pediatri ve nöromusküler hastalıklar, el cerrahisi, yutma bozuklukları, romatoloji, nöroşirurji, psikiyatri, kadın sağlığı, yanık ünitelerinde rehabilitasyon hizmeti sundukları görülmektedir. Ayrıca fizyoterapistlerin, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, protez-ortez üretim tesisleri, birinci basamak sağlık hizmeti sunan kurumlar, sportif alanda faaliyet gösteren kulüp ve federasyonlar, huzurevleri ve mesleki rehabilitasyon merkezleri gibi birçok yerde temel sağlık profesyonelleri olarak görev aldıkları gözlemlenmektedir. (2).

Fazlaca çalışma alanı bulunması sebebiyle ülkemizde fizyoterapist yetiştirmek için açılan fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü sayısı da her geçen yıl artmaktadır (3). Kontrol edilemeyen bu sayısal artış, mesleki eğitim programlarının gözden geçirilmesi ve başarısının sorgulanmasını gündeme getirmiştir. Sağlığın sürdürülmesi ve rehabilitasyon sürecinde görev alan fizyoterapistleri yetiştirmek için araştırma ve uygulama ünitelerinin kaliteli eğitim vermek açısından olmazsa olmaz olduğu söylenebilir. Bu konunun önemi nedeniyle uygulamalı eğitimlerin standartları ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda bazı raporlar ve rehberler yayınlanmıştır. Bunlardan biri 2021 yılında Türkiye Fizyoterapistler Derneği klinik uygulamalar çalışma grubu tarafından hazırlanan, Türkiye'deki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümlerindeki Uygulamalı Eğitimlerin Standartları ile ilgili bir rapordur. Bu raporun amacı fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitiminin en önemli ögesi olan uygulamalı eğitimler konusunda ulusal bazda şu anki durumumuzu gözden geçirmek ve uluslararası düzeyde ideal bir noktaya gelinebilmesi için gereksinimlerimizi saptayarak öneriler sunmak olarak belirtilmiştir. Bu raporda önemli olan bazı noktalar şunlardır; çekirdek müfredata uygun olarak fizyoterapi öğrencilerinin mutlaka klinik uygulama yapması gerektiği, fizyoterapistlerin edindikleri kuramsal bilgileri klinik karar verme ve problem çözme becerilerine dönüştürebilmeleri için eğitimleri sırasında yeterince klinik deneyim edinmeleri gerektiğidir (4). Bu raporda önerilen

bir diğer önemli konu ise fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinden klinik uygulama yaptıkları ortam, koşullar ve supervizörleri hakkında geri bildirim almak üzere ulusal bazda bir anket çalışması yapılması gerekliliğidir. Bu sayede klinik uygulamalar açısından tüm ülkedeki eksiklikler, boşluklar bir bütün halinde belirlenebilecektir (4).

Bu kapsamda; Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümüne ait uygulamalı derslerin işlendiği laboratuvarı bulunmaktadır. Fakat; bu laboratuvar hem fiziksel şartlar hem de fizyoterapide kullanılan araç, gereç ve cihazlar bakımından dünya standartlarında fizyoterapist yetiştirmek açısından yeterli değildir. Bu nedenle uygulamalı derslerin yapılacağı, klinik becerilerin geliştirilebileceği ve akademik araştırmaların sürdürülebileceği klinik araştırma ve uygulama ünitelerinin kurulması kaliteli ve saygın fizyoterapistler yetiştirilebilmesi için elzemdir. Bu hedef doğrultusunda alt yapı projesi kapsamında destek alınarak araştırma ve uygulama üniteleri ve egzersiz danışmanlığı hizmeti için cihazlar ve sarf malzeme alınmış ve yeni laboratuvar kurulmuştur. Buradan yola çıkarak bu çalışmanın amacı fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin yeni kurulan uygulama ünitesi ile ilgili memnuniyetlerini değerlendirmek ve önceki laboratuvarla kıyaslamaktır.

2. GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışma Eylül 2023 Haziran 2024 tarihleri arasında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın her aşamasında Helsinki Bildirgesindeki hususlara uyulmuş ve gerekli izin Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar etik kurulundan 01.09.2023 tarih E-15189967-050.02.04-411451 sayı ve 2023/26 Protokol numarası ile alınmıştır.

Bu bilimsel araştırma deneysel dizaynda planlanmıştır. Çalışmaya Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde aktif öğrenci olan, 18-30 yaş aralığında ve uygulamalı dersler için her iki laboratuvar da eğitim gören öğrenciler dahil edilirken, devamsızlık nedeniyle okuldan ayrılan ve sadece online eğitim gören öğrenciler çalışma dışında tutulmuştur. Öğrencilerin memnuniyet düzeyleri fiziksel koşullar, ortamın ısıtılması ve soğutulması, dersler kapsamında kullanılan araç, gereç ve cihazlar ile ilgili parametrelerin yer aldığı 5'li Likert ölçek ile sorgulanmıştır (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2= Kısmen katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4= Kısmen katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum). Öğrenciler önce ilk laboratuvar ile ilgili anketi daha sonra ise yeni oluşturulmuş olan uygulama ünitesini puanlamıştır. Anket online olarak öğrencilere iletilmiştir (Şekil 1).

Çalışma için örneklem seçme yöntemine gidilmemiş olup işleme dışlama kriterlerini karşılayan tüm öğrenciler çalışmaya davet edilmiştir. Verilerin analizi için SPSS 21.0 paket veri programı kullanılmış sayısal değişkenler için ortalama \pm standart sapma ve kategorik değişkenler için sayı ve yüzde kullanılmıştır. Değişkenlerin arasındaki farkın ölçülebilmesi için McNemar testi tercih edilmiştir. Tüm istatistiksel testlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Laboratuvarın temizliği yeterlidir.					
Laboratuvarın aydınlatması yeterlidir.					
Laboratuvarın ısınması yeterlidir.					
Laboratuvarın havalandırması yeterlidir.					
Laboratuvar öğrenci kapasitesine uygun genişliktedir.					
Laboratuvar ders materyali açısından yeterlidir.					
Laboratuvarında bulunan teknolojik araç ve gereçler yeterlidir.					
Laboratuvar pratik uygulamaları yapmak açısından yeterlidir.					
Laboratuvar bireysel ve mesleki gelişiminin arttırılmasını sağlamak açısından yeterlidir.					
Genel olarak laboratuvarında sunulan eğitim-öğretim kalitesi yüksektir.					
Laboratuvar ihtiyaçlarıma yönelik çalışmalar açısından yeterlidir.					
Laboratuvarın şartlarından genel olarak memnunum.					

Şekil 1. Öğrencilere Uygulanan Anket.

3. BULGULAR

Çalışmaya işleme-dışlama kriterlerini karşılayan 195 öğrenci davet edilmiştir. Bu öğrencilerden 153'ü çalışmaya katılmış ve anketleri doldurmuştur. Katılımcıların demografik verileri Tablo 1'de özetlenmektedir.

Öğrencilerin laboratuvar memnuniyetleri değerlendirildiğinde eski laboratuvarın aydınlatılması, ısınması ve havalandırmasından yeteri kadar memnun olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca temizliği, içerdiği ders materyali ve genel olarak sağladığı şartlar konusunda da yüksek oranda kararsız kaldığı görülmektedir. Aynı öğrencilerin yeni oluşturulan uygulama laboratuvarı hakkındaki görüşleri incelendiğinde ise temizlik, aydınlatma, ısınma, havalandırma, ders materyali, teknolojik araç-gereç, mesleki gelişim, eğitim kalitesi ve genel şartlar açısından yüksek seviyede memnuniyete sahip olduğu görülmüştür. Sadece laboratuvar kapasitesindeki memnuniyet oranının %50'nin altında kaldığı anlaşılmaktadır (Tablo 2).

Öğrencilerin her iki laboratuvar arasındaki memnuniyet düzeyleri incelendiğinde ise karşılaştırılabilen tüm parametrelerde yeni oluşturulan uygulama laboratuvarı lehine anlamlı farkların olduğu görülmektedir ($p<0.05$) (Tablo 2 ve Tablo 3).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.

Yaş (yıl)	Cinsiyet (n) (%)	Sınıf (n) (%)
21.42±1.68	Erkek=29 (%19) Kadın= 124 (%81)	2.sınıf=54 (%35.3) 3.sınıf=54 (%35.3) 4.sınıf=45 (%29.4)

Tablo 2. Laboratuvarların Memnuniyet Düzeyi.

Likert Derecelendirme	1		2		3		4		5	
Laboratuvar	İlk	Son	İlk	Son	İlk	Son	İlk	Son	İlk	Son
Temizlik (%)	7.8	1.3	18.3	0.7	39.2	10.5	26.8	45.8	7.8	41.8
Aydınlatma (%)	5.2	0.7	22.2	17.6	25.5	15.7	28.8	34.0	18.3	32.0
Isınma (%)	68.6	3.9	19.0	9.8	7.8	19.0	3.3	27.5	1.3	39.9
Havalandırma (%)	37.3	2.0	35.9	17.0	13.7	20.9	11.8	29.4	1.3	30.7
Kapasite (%)	3.9	5.2	11.1	17.6	20.9	27.5	26.1	30.1	37.9	19.6
Materyal (%)	5.9	0.7	15.7	1.3	34.0	8.5	31.4	37.3	13.1	52.3
Araç-Gereç (%)	7.2	0.7	21.6	1.3	30.1	15.7	31.4	42.5	9.8	39.9
Pratik (%)	1.3	0.7	12.4	2.0	30.1	15.0	32.0	35.3	24.2	47.1
Mesleki Gelişim (%)	1.3	0.7	13.7	2.0	34	12.4	38.6	41.8	12.4	43.1
Eğitim-Öğretim (%)	1.3	0	10.5	1.3	29.4	6.5	43.1	47.1	15.7	45.1
İhtiyaç Karşılama (%)	2.6	0	11.8	1.3	34.6	16.3	33.3	41.2	17.6	41.2
Genel Değerlendirme (%)	3.9	0.7	19.0	1.3	37.9	9.2	34.00	49.7	5.2	39.2

İlk: Eski laboratuvar, Son: Yeni oluşturulan uygulama laboratuvarı, Likert Derecelendirme; 1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Kısmen Katılmıyorum 3: Kararsızım, 4: Kısmen Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3. Laboratuvarların Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki Farklar.

Eski Laboratuvar-Yeni Laboratuvar	(p)*
Laboratuvarın temizliği yeterlidir.	<0.001
Laboratuvarın aydınlatması yeterlidir.	0.004
Laboratuvarın ısınması yeterlidir.	<0.001
Laboratuvarın havalandırması yeterlidir.	<0.001
Laboratuvar öğrenci kapasitesine uygun genişliktedir.	0.005
Laboratuvar ders materyali açısından yeterlidir.	<0.001
Laboratuvarında bulunan teknolojik araç ve gereçler yeterlidir.	<0.001
Laboratuvar pratik uygulamaları yapmak açısından yeterlidir.	<0.001
Laboratuvar bireysel ve mesleki gelişimin artırılmasını sağlamak açısından yeterlidir.	<0.001
Laboratuvarın şartlarından genel olarak memnunuz.	<0.001

*=McNemar testi

4. TARTIŞMA

Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda ortalama yaşam beklentisi giderek artmaktadır. Bu durum fonksiyonel kayıp ve kronik hastalıkları da beraberinde getirmektedir (5). Dolayısıyla hastaların fizyoterapi ve rehabilitasyona olan gereksinimleri kademeli olarak yükselmektedir. Daha fazla hastaya ulaşabilmek amacıyla ülkemizdeki fizyoterapi ve rehabilitasyon yetiştiren okulların sayısında son yıllarda ciddi artış kaydedilmektedir (6-8). Ancak bu durum yeni açılan okulların teknik ve fiziki kapasiteni tartışmalı hale getirmektedir.

WCPT “Avrupa Bölgesinde Giriş Düzeyi Fizyoterapistler için Beklenen Asgari Yeterlilikler Rehberi”nde; işe yeni başlayacak bir fizyoterapistin alanındaki kuram ve ilkeleri yorumlayabilecek düzeyde bilgili, bunun yanında çalışma alanındaki karmaşık ve öngörülemez sorunları çözmek için yaratıcı çözümler üretebilecek düzeyde beceriye sahip olması gerektiğini belirtmiştir (4). 2012 yılında yayınlanan “Fizyoterapide Yaşam Boyu

Öğrenme için Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Sonuç Raporu'nda da benzer şekilde fizyoterapistlerin edindikleri kuramsal bilgileri klinik karar verme ve problem çözme becerilerine dönüştürebilmeleri için eğitimleri sırasında yeterince klinik deneyim kazanmaları gerektiği vurgulanmaktadır (3). Bu durum küresel ölçekte, fizyoterapist mezun eden bölümlerin eğitim programlarında uygulamalı dersler, klinik uygulamalar ve stajların önemi konusunda görüş birliğinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu doğrultusunda 17 Haziran 2021'de "Yükseköğretimde Uygulamalı Eğitimler Çerçeve Yönetmeliği"ni yayınlamıştır. Ülkemizde tüm uygulamalı eğitimler bu yönetmeliğe uygun yapılmak zorundadır (9). Fakat ülkemizde fizyoterapi ve rehabilitasyon alanındaki uygulamalı eğitimlerde uygulama yeri bulmayı güçleştiren etkenlerden veya mevzuattan kaynaklanan bazı zorluklar bulunmaktadır. Özellikle uygulamalı eğitimler açısından müfredatlarını uluslararası standartlara ve çekirdek eğitim programının gerekliliklerine uygun hale hâlâ getirememiş bölümlerin ders içeriklerinin revizyonu şiddetle tavsiye edilmektedir (4).

Fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitiminde başarının; standardize edilmiş, objektif olarak ölçülebilir ve geliştirilebilir gerçekçi bir eğitim müfredatının hazırlanması ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (9). Çekirdek eğitim programına göre oluşturulan çerçevede, fizyoterapi ve rehabilitasyon müfredatlarının planlanmasında ve teorik eğitimde öğrenme kazanımlarının etkin ve kalıcı olabilmesi için vaka tartışması, gözlem ve klinik uygulamanın öncelikli olduğu bildirilmiştir. Tüm bu unsurlar eğitim içerisinde birbiri içerisine geçmiştir. Mesleki becerinin kazandırılması teorik ile pratik entegrasyonu gerektirir.

Ülkemizde yapılan bir çalışma, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde ortalama 245 saatlik dersin yaklaşık %50'sinin pratik uygulama içerdiğini bildirmiştir (10). Klinik çalışma ve stajları vaka üzerinde birebir uygulayarak gerçekleştiren fizyoterapi öğrencilerinin, öğrendikleri bilgi ve becerileri pratik yaparak geliştirebileceği yeterli olanaklara sahip olması, aldığı uygulamalı eğitimin kalitesini artırmaktadır. Öhman ve ark. öğrenciler için uygulamalı, el becerisi ve tedavi metotlarının geliştirildiği "hands-on practice" olarak tanımladıkları fizyoterapi eğitiminin teorik bilgiyi yüklemekten daha önemli olduğunu vurgulamıştır (11). Benzer şekilde Hunt ve ark. da fizyoterapi öğrencilerinin öğrendiği bilgileri her gün pratik etmesi olarak tanımlanan "day-to-day practice" fizyoterapistlik mesleğinde beceri ve yaklaşımlarının geliştirilmesinde en önemli araç olarak belirtmiştir (12).

Fizyoterapist yetiştiren üniversiteler; öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmesi için, fizyoterapiye özgü ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin seçiminin doğru yapılması ve uygun fizyoterapi yöntemlerinin uygulanması için hasta ve sağlıklı bireyler üzerinde yeteri kadar pratik yapılabilmesine olanak sağlayan fiziki ortam ve alt yapıyı sağlamalıdır (12-14). Ülkemizde köklü ve adını duyurmuş fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitimi veren üniversitelerin donanımlı klinik araştırma ve uygulama üniteleri olduğu görülmektedir (15,16). Bu kapsamda; Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'ne bağlı uygulama laboratuvarı oluşturulmuş ve memnuniyet düzeyi incelenmiştir. Sonuçlar analiz edildiğinde öğrencilerin yeni oluşturulan laboratuvarın hem fiziki hem de donanımsal kapasitesinden memnun olduğu anlaşılmıştır. Benzer şekilde Gürbulak ve arkadaşları yeni oluşturulan beceri laboratuvarının öğrenci memnuniyetine ve mesleki eğitimine katkısını incelemiş ve yeni oluşturulan klinik beceri ünitesinin öğrencilerin mesleki gelişimine olan katkısına ve yaygınlaşması gerektiğine işaret etmiştir (17). Yine Atan ve

arkadaşları da hemşirelik öğrencilerinde teknolojik gelişmelere paralel oluşturulan teknik altyapının öğrencilerin memnuniyet düzeyini arttırdığına atıf yapmaktadır (18). Tüm bu veriler yeterli fiziki ve teknik kapasitenin sağlık mesleklerinde gerek öğrenci memnuniyetine gerekse de öğrencilerin mesleki gelişimine katkı sağladığını göstermektedir.

Bu çalışmanın bazı limitasyonları bulunmaktadır. Çalışmaya katılan fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencileri farklı sınıf düzeyindedir. Farklı sınıflara ait öğrencilerin farklı derslere ve ders gereksinimlerine ihtiyaç duyabildiği düşünüldüğünde gelecek çalışmaların bu homojeniteye dikkat etmesinin daha objektif sonuçlar doğurabileceğini düşünmekteyiz.

4. SONUÇLAR

Bu çalışma sonucunda teknik imkanları zenginleştirilmiş klinik uygulama laboratuvarının öğrenci memnuniyetini artırdığı görülmektedir. Fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitiminde ve sonrasında sunulacak sağlık hizmetinin kalitesinin artırılması ve standardın korunabilmesi için öğrencilerin pratik becerilerini geliştirebilecek uygulama ünitelerinin kurulması faydalı görülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın her aşamasında Helsinki Bildirgesindeki hususlara uyulmuş ve gerekli izin Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar etik kurulundan 01.09.2023 tarih E-15189967-050.02.04-411451 sayı ve 2023/26 Protokol numarası ile alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKLAR

1. What is physiotherapy? <https://www.wcpt.org/what-is-physical-therapy> (Erişim Tarihi: 20.08.2024).
2. Arslan, İ., & Atıcı, E. (2019). Fizyoterapistlerin İş Yüküne Bağlı Kas-İskelet Sistemi Yaralanmalarının Sağlık Hizmeti Sunumu Üzerine Etkileri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 76-85.
3. Gürses, H. N., Alemdaroğlu, İ., Tanriverdi, M., & Gör, A. (2014). Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi. *Turk J Physiother Rehabil*, 25(1), 16-27.
4. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Çekirdek Eğitim Programı 2016. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/fizyotereapi_cekirdek_egitim_programi.pdf. (Erişim Tarihi: 20.08.2024)
5. Özdemirhan, T., Şenlik, Z. B., & Şimşek, A. Ç. (2020). Sağlıklı aktif başarılı yaşlanma. *Turkey Health Literacy Journal*, 1(1), 51-57.
6. Yıldırım, N. Ü., Demirdel, S., Hasgül, E., & Koç, N. (2023). Yaşlı Sağlığında Multidisipliner Yaklaşım ve Müdahale Eğitim Programı'nın Geriatri Alanında Ekibin Çalışmasına Yatkınlık ve Meslek Bilincine Etkisi. *Geriatik Bilimler Dergisi*, 6(2), 81-93.
7. Kayıhan H. (2009). Geriatride Fizyoterapi ve Rehabilitasyon. *Akademik Geriatri Dergisi*, 1, 82-9.
8. Candiri, B., & Talu, B. (2023). Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünün yıllara göre incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*

- (*JSHSR*), 10(91), 96-101.
9. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3308&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. (Erişim Tarihi: 21.08.2024)
 10. Gürses H. N., Alemdaroğlu İ., Tanrıverdi M. (2014). Türkiye’de fizyoterapi ve rehabilitasyon fakülte bölümü/yüksekokullarının incelenmesi ve müfredat analizi, *Türk J Physiother Rehabil.* 2014; 25(1): 16-27.
 11. Öhman, A., Hägg, K., & Dahlgren, L. (2005). A stimulating, practice-based job facing increased stress—Clinical supervisors’ perceptions of professional role, physiotherapy education and the status of the profession. *Advances in Physiotherapy*, 7(3), 114-122.
 12. Higgs, J., Hunt, A., Higgs, C., & Neubauer, D. (1999). Physiotherapy education in the changing international healthcare and educational contexts. *Advances in Physiotherapy*, 1(1), 17-26
 13. French, H. P., & Dowds, J. (2008). An overview of continuing professional development in physiotherapy. *Physiotherapy*, 94(3), 190-197
 14. Morris, J. (2002). Current issues of accountability in physiotherapy and higher education: implications for physiotherapy educators. *Physiotherapy*, 88(6), 354-363.
 15. Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Araştırma laboratuvarları, https://lab.hacettepe.edu.tr/tr/laboratuvarlar/fizik_tedavi_ve_rehabilitasyon_fakultesi-6 (Erişim Tarihi: 20.08.2024)
 16. Gazi Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Araştırma ve Uygulama Üniteleri, <https://sbf-ftr.gazi.edu.tr/view/page/287564/laboratuvarlar> (Erişim Tarihi: 20.08.2024)
 17. Gürbulak, E. Ç., Akçay, A., Kanbur, M., Ekinci, G., Yüceel, H. A., Güngör, G., ve ark. (2023). Veteriner Hekimlik Eğitiminde Klinik Beceri Laboratuvarının Mesleki Eğitime Katkısının Araştırılması. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 20(3), 192-197.
 18. Ünsal-Atan, Ş., Güleç-Şatır, D., Öztürk, R., Kavlak, O., Saruhan, A., Güneri, E. S., ve ark. (2019). Obstetrik becerilerin geliştirilmesinde gerçekliğe yakınlığı yüksek doğum simülatörü kullanımının hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet ve performansı üzerine etkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 27(1), 1.